

Vrije
Universiteit
Brussel

Euro-Nederlands en meertalige primaire termvorming in de Europese context

Prof. dr. Rita Temmerman
Centrum voor Vaktaal en Communicatie
(CVC) – BIAL – Toegepaste Taalkunde
Vrije Universiteit Brussel

Overzicht

1. Inleiding

- Wat is een term?
- Termen in context
- De term als studieobject

2. Stellingen over de impact van het Engels en over primaire en secundaire termvorming

3. Euro-Nederlands en Noord-Zuid variatie

Inleiding

Een term, wat is dat?

Een term is een lexicale eenheid in vaktaal

Een term is een paradigma (Tanja Collet, 2004)

Een term is een cohesieve ketting van varianten binnen een tekst (Margaret Rogers, 2007)

Is dit een term?

Cybercriminaliteit

"**Cyber-**" is een voorvoegsel dat gebruikt wordt voor iets dat met internettechnologie samenhangt.

Een synoniem van cybercriminaliteit is computercriminaliteit?

Cyberspace, **cyber**oorlog, **cyber**pesten, **cyber**seks, **Cyber**gothic, **cyber**punk, **cyber**metal

Cybernetica, de wetenschap die zich bezighoudt met besturing van biologische en mechanische systemen met terugkoppeling

Zijn dit termen?

- aanvallen op informatiesystemen
- botnets

*Er zijn aanwijzingen dat grootschalige **aanvallen op de informatiesystemen** die vaak van vitaal belang kunnen zijn voor staten of voor specifieke onderdelen van de publieke of particuliere sector steeds gevaarlijker en frequenter worden. Deze tendens gaat gepaard met de ontwikkeling van steeds geavanceerder methoden, zoals het creëren en gebruiken van zogenaamde „**botnets**”, waarbij de strafbare handeling in verschillende fasen plaatsvindt en iedere fase afzonderlijk een ernstig risico voor openbare belangen kan opleveren (uit: RICHTLIJN 2013/40/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD)*

Term als studieobject

Studie van vaktaal en terminologie

- beschrijvend
- nagaan (bv door teksten terminologisch te analyseren) hoe termen ontstaan en worden gebruikt

Termen in context

- Tekstuele context: een term komt tot leven in een tekst
- Maatschappelijke en juridisch context: Nederland en (federaal) België en Vlaanderen
- Cognitieve context: de rol van termcreatie in een proces van (steeds beter en anders) begrijpen
- Linguïstische context (talen zoals het Tsjechisch, het Nederlands, het Engels)
- Culturele context (we leren begrijpen in een talige en culturele omgeving)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32013L0040>

DIRECTIVE 2013/40/EU OF THE EUROPEAN
PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 12 August 2013 on **attacks against
information systems** and replacing Council
Framework Decision 2005/222/JHA
aanvallen op informatiesystemen

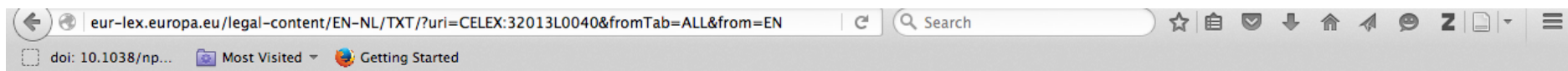
Wat is hier de

- linguïstische context?
- tekstuele context?
- culturele context?
- cognitieve context?
- maatschappelijk context?
- juridische context?
- Het Euro-Nederlands
- Richtlijn 2013/40/EU
- Europese samenleving
- Kennisdomein criminaliteit
- Gevaren voor burgers: schade
- Strijd tegen nieuwe vormen van criminaliteit

Van de term

“cybercriminaliteit”

Twée talen op één scherm

[Advanced search](#)

EUROPA > EU law and publications > EUR-Lex > Display legal content - "Text" tab > EUR-Lex - 32013L0040

[Home](#) [Official Journal](#) [EU law and related documents](#) [National law](#) [Legislative procedures](#) [More](#)

[?](#) [Share](#)

Document 32013L0040 > [Save to My items](#) [Bookmark this item](#) [Download notice](#)

[Go to unilingual display](#)

Language 1

Language 2

Language 3

[! Display information about this document](#)

[Display](#)

14.8.2013 | EN | Official Journal of the European Union | L 218/8
DIRECTIVE 2013/40/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 12 August 2013

on attacks against information systems and replacing Council Framework
Decision 2005/222/JHA

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,
Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union, and in
particular Article 83(1) thereof,

Having regard to the proposal from the European Commission,

After transmission of the draft legislative act to the national parliaments,

Having regard to the opinion of the European Economic and Social
Committee (1),

Acting in accordance with the ordinary legislative procedure (2),

Whereas:

14.8.2013 | NL | Publicatieblad van de Europese Unie | L 218/8
RICHTLIJN 2013/40/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
van 12 augustus 2013

over aanvallen op informatiesystemen en ter vervanging van Kaderbesluit
2005/222/JBZ van de Raad

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name
artikel 83, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale
parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité (1),

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure (2),

Overwegende hetgeen volgt:

(4) | There are a number of critical infrastructures in the Union, the disruption or destruction of which would have a significant cross-border impact. It has become apparent from the need to increase the critical infrastructure protection capability in the Union that the measures against cyber attacks should be complemented by stringent criminal penalties reflecting the gravity of such attacks. Critical infrastructure could be understood to be an asset, system or part thereof located in Member States, which is essential for the maintenance of vital societal functions, health, safety, security, economic or social well-being of people, such as power plants, transport networks or government networks, and the disruption or destruction of which would have a significant impact in a Member State as a result of the failure to maintain those functions.

(4) | Ontwrichting of vernietiging van een aantal vitale infrastructuren in de Unie zou aanzienlijke grensoverschrijdende gevolgen hebben. Uit de behoefte aan een grotere mate van bescherming van de vitale infrastructuur in de Unie is gebleken dat de maatregelen tegen cyberaanvallen moeten worden aangevuld met zware strafrechtelijke straffen die in verhouding staan tot de ernst van deze aanvallen. Onder „vitale infrastructuur” kan worden verstaan een voorziening, systeem of een deel daarvan op het grondgebied van een lidstaat dat van essentieel belang is voor bijvoorbeeld het behoud van vitale maatschappelijke functies, de gezondheid, de veiligheid, de beveiliging, de economische welvaart of het maatschappelijk welzijn, zoals energiecentrales, vervoersnetwerken of overheidsnetwerken, en waarvan de verstoring of vernietiging in een lidstaat aanzienlijke gevolgen zou hebben doordat die functies ontregeld zouden raken.

2. Stellingen over de impact van het Engels en primaire en secundaire termvorming

Stelling 1

Het creëren van nieuwe termen (neologismen) maakt deel uit van een kennisuitbreidingsproces. Vandaag is het Engels de taal van onderzoek en ontwikkeling, van politiek en diplomatie.

Dit impliceert

1. dat nieuwe inzichten (kennis) ontstaan binnen een dynamisch proces dat resulteert in nieuwvormingen in de Engelse taal.
2. dat **primaire** termvorming alleen nog in het Engels gebeurt en alle andere talen aan **secundaire termvormig** doen
3. dat omdat het Engels de taal geworden is van creatief denken en praten en schrijven over innovatie, domeinverlies en functieverlies in andere talen onvermijdelijk is?

In meertalig Europa? (24 officiële talen)

Stelling 2

Als zowel onderzoek en ontwikkeling als onderwijs en beleidsvorming het Engels als eerste taal gebruiken, riskeren we domeinverlies en/of functieverlies in alle andere talen.

Dat wil zeggen dat er niet meer ten volle kan worden nagedacht, gedoceerd, gepubliceerd en gediscussieerd, over een aantal vakgebieden in die talen omdat de terminologie niet meer actief wordt ontwikkeld.

Stelling 3

Nederlandstalige en andere niet-Engelstalige vakspecialisten maar ook tekstschrijvers en vertalers zullen aan **secundaire termvorming** moeten doen, d.w.z. dat ze neologismen zullen creëren in het Nederlands of in een andere taal. Ze zullen nieuwvormingen bedenken op basis van wat ze begrepen hebben in het Engels (nieuwe begripseenheden uitdrukken in een andere taal).

Stelling 4

- Heel veel Europeanen gebruiken het Engels als werктаal.
- Nieuwe Engelse woorden worden ook door niet-eerste-taal-sprekers gecreëerd

De juiste term zoeken

Primaire termvorming

doet zich voor binnen een groep van vaktaalgebruikers die van gedachten wisselen in dezelfde taal.

Secundaire termvorming

Bij secundaire termvorming wordt een equivalent gezocht in taal B voor een begripseenheid die eerder al werd verwoord in taal A.

De Franse Taalpolitiek

Voor het Frans bestaat er een lange traditie in het bestuderen van en het bedenken van neologismen onder supervisie van de *académie française*.

Een van de doelstellingen: een Franse term bedenken voor elk “mot anglo-saxon”.

Er zijn 17 commissies die verantwoordelijk zijn voor neologismen in 17 vakgebieden

Belangrijke vaststelling

Franstalige wetenschappers (b.v. moleculaire biologen) slagen er ondanks ernstige inspanningen niet altijd in een Franse term te creëren.

Secundaire termvorming is soms onmogelijk, b.v. *botnet*

3. Euro-Nederlands en Noord-Zuidvariatie

(met dank aan Jeroen Aspeslagh, Terminoloog bij EC, voor
de voorbeelden

Contactgegevens: jeroen.aspeslagh@ec.europa.eu

)

Nederlands in Noord en Zuid en Europa

1. Het spanningsveld: enkele stellingen en voorbeelden

2. Behoefte aan duiding en overleg:

De Termraad Nederlands

3. Terminologiebanden smeden:

Samenwerking van de Termraad met opleidingen

Master Vertalen en Master Tolken in Vlaanderen en

Nederland

ENKELE STELLINGEN

"Een samenhangende terminologie betekent dat **steeds dezelfde termen** worden gebruikt **om dezelfde begrippen aan te duiden** en dat dezelfde term **niet voor verschillende begrippen** wordt gebruikt.

Daarmee wordt beoogd geen enkele dubbelzinnigheid, tegenstrijdigheid of twijfel te laten bestaan over de betekenis van een begrip."

Gemeenschappelijke praktische handleiding voor de opstelling van wetgevingsteksten van de Europese Unie, richtsnoer 6, punt 2, <http://eur-lex.europa.eu/content/techleg/KB0213228NLN.pdf>

"Het *Nederlands* is zoals ook het Engels, Frans en Duits, de facto een *pluricentrische taal*. Aangezien Nederland en België / Vlaanderen verschillende samenlevingen zijn met *verschillende bestuurssystemen, wetgevings- en bestuurstradities en verschillende culturele en maatschappelijke attitudes*, kan het niet anders dat de *nationale variëteiten die verschillen reflecteren.*"

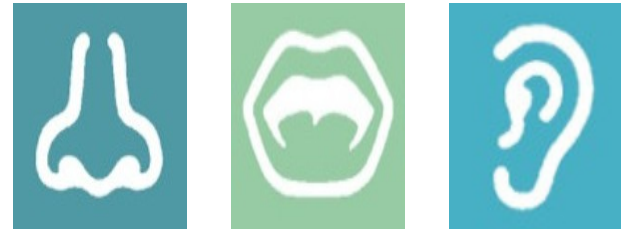
Johan Van Hoorde, Taalunie (2015)

EU-vertalers worden geacht een
lidstaatneutrale taal en terminologie te
gebruiken. Maar wat doe je wanneer
vergelijkbare concepten in België en
Nederland verschillend worden benoemd?

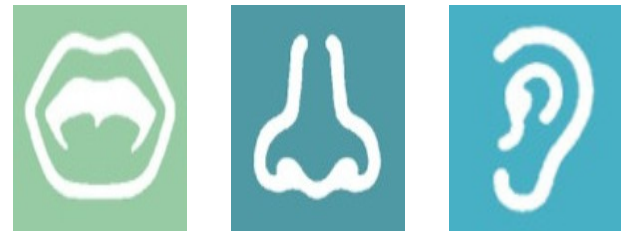
ENKELE RECENTE VOORBEELDEN

Bij wie gaan Belgen en Nederlanders
op bezoek als ze een afspraak
hebben
met de **otorinolaryngoloog**?

Belgen bezoeken **de nko-arts**

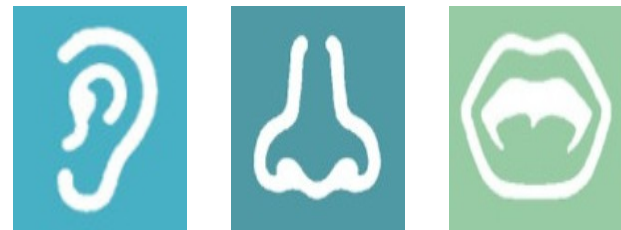
Nederlanders **de kno-arts**

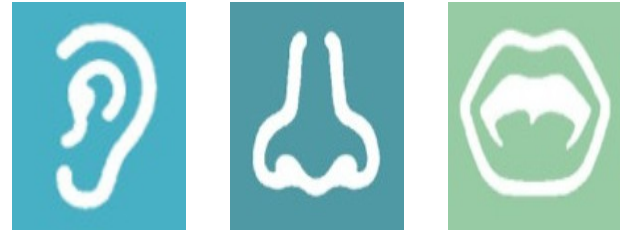
En EU-vertalers?

De kno/nko-arts? De orl?

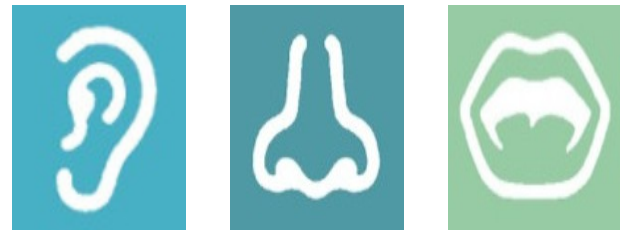
(oto-rino-laryngoloog?)

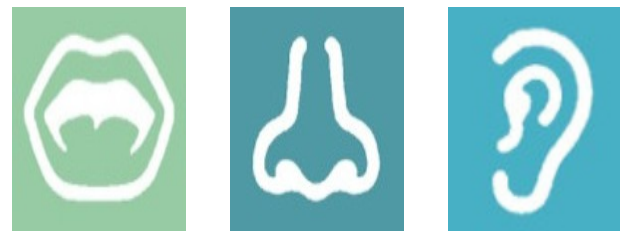
Engelsen bezoeken de **ENT**.

Fransen bezoeken de **ORL**.

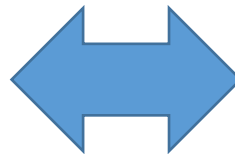
Duitsers bezoeken de **HNO**.

Wat is het verschil tussen
reactief vermogen en
blindvermogen?

reactief vermogen = blindvermogen

***Beheerder
Belgisch
hoogspannings
net***

***Beheerder
Nederlands
hoogspanningsnet***

Wie staat er aan het hoofd van
het

Europees Openbaar Ministerie?

Term Group: 1		Council	Reliability:3
Term:	Europees openbaar aanklager		
Reference:	Raad-NL (Terminologie) op basis van het voorstel voor een verordening van de Raad tot instelling van het Europees Openbaar Ministerie, passim, 52013PC0534/NL		
Note:	Hoewel de Commissie in haar groenboek van 11.12.2001 (COM(2001) 715 def., 52001DC0715/NL) voorstelt een "Europese officier van justitie" in te stellen en deze vertaling in de conclusies van de Europese Raad van Laken is overgenomen, geniet de term "Europees openbaar aanklager" de voorkeur. "Officier van justitie" is niet bruikbaar in België, terwijl "procureur" in Nederland tot verwarring zou leiden. Een Nederlands procureur is immers een persoon die bevoegd is om bepaalde processuele handelingen te stellen (vgl. advocaat in België). Een algemene, in beide landen bruikbare term is daarom de beste oplossing.		
Language Usage:	De vorm "de/een Europees openbaar aanklager", zonder buigings-e, verdient de voorkeur boven "de/een Europese openbare aanklager". "Europees openbaar aanklager" moet namelijk worden beschouwd als een officieel vastgelegde titel (en dus een vaste combinatie) in de zin van de Algemene Nederlandse Spraakkunst (2e druk), p. 408 + 409, punt 6.4.1.3, onder 2. Dat het hier om een vaste combinatie gaat, blijkt mede uit het feit dat in het groenboek van de Commissie (COM(2001) 715 def., 52001DC0715/NL), punten 4.2.1 en 4.2.1.1, ook sprake is van "Deputy European Public Prosecutors".		
Language Usage Reference:	Ist/vos/PW.		

Term Group: 2		EP	Reliability:2
Term:	Europees officier van justitie		
	Deprecated		
Reference:	Res. 10.4.2002 (1) OJ L 158/2002 p.19 (2) COM (2000) 608		
Admin Info	History		

Dient een **overheidsfunctionaris** bij de
uitoefening van zijn functie niet alleen
het **publieke belang**, maar ook zijn
persoonlijke belang, dan is er sprake
van ...

a) *belangenverstrengeling*

BE = 3470 **NL = 182 000** EU = 356

NL

■ belangenvermenging ■ belangenverstrengeling
■ belangenconflict

b) *belangenvermenging*

BE = 54 500 NL = 4570 EU = 42

BE

■ belangenvermenging ■ belangenverstrengeling
■ belangenconflict

c) *een belangenconflict*

BE = 40 600 NL = 37 800 **EU = 2677**

EU

■ belangenvermenging ■ belangenverstrengeling
■ belangenconflict

WEERGAVE IN IATE

Domains:	0436004 - Public administration 1216004 - Offence 4426003 - Organisation of professions	Note:	corruption professional ethics > conflict of interest
Problem language :	en		
Cross references:	126713 (Broader) 3556060 (Related)		
<p>Printer Friendly Admin Info History Management Collections</p>			

cs da de el en es et fi fr ga hr hu it lt mt nl pl pt ro sk sl sv no

nl	COM
Definition:	conflict tussen de openbare taak en de privébelangen van de ambtenaar, waarbij deze op persoonlijke titel belangen heeft die een nadelige invloed zouden kunnen hebben op de wijze waarop hij zich van zijn verplichtingen en verantwoordelijkheden kwijt
Reference:	OESO-definitie geciteerd in: Europees Bureau voor fraudebestrijding (2013). <i>Vaststellen van belangenconflicten in aanbestedingsprocedures voor structurele acties. Een praktische gids voor beheerders</i> , ec.europa.eu/sfc/2014... [29.9.2014]
Note :	"De OESO heeft drie soorten belangenconflicten aangeduid: Een <i>feitelijk belangenconflict</i> betreft een conflict tussen de openbare taak en de privébelangen van de ambtenaar, waarbij deze op persoonlijke titel belangen heeft die een nadelige invloed zouden kunnen hebben op de wijze waarop hij zich van zijn verplichtingen en verantwoordelijkheden kwijt. Van een <i>schijnbaar belangenconflict</i> is sprake wanneer de privébelangen van een ambtenaar schijnbaar een onoorbare invloed zouden kunnen hebben op de uitoefening van zijn taken maar dit feitelijk niet het geval is. Een <i>mogelijk belangenconflict</i> doet zich voor wanneer een ambtenaar privébelangen heeft die van dien aard zijn dat er een belangenconflict kan optreden wanneer de ambtenaar in de toekomst betrokken zou worden bij relevante (d.w.z. conflicterende) officiële verplichtingen." REF: Europees Bureau voor fraudebestrijding (2013). <i>Vaststellen van belangenconflicten in aanbestedingsprocedures voor structurele acties. Een praktische gids voor beheerders</i> , ec.europa.eu/sfc/2014... [29.9.2014]
Admin Info History	

Term Group: 1	COM	Reliability:3
Term:	belangenconflict	
Reference:	Europees Bureau voor fraudebestrijding (2013). <i>Vaststellen van belangenconflicten in aanbestedingsprocedures voor structurele acties. Een praktische gids voor beheerders</i> , ec.europa.eu/sfc/2014... [29.9.2014]	
Context:	"Het begrip belangenconflict omvat drie elementen: 1) de mogelijkheid tot onaanvaardbare conflicten 2) tussen de particuliere belangen van een rijksambtenaar en 3) diens plichten als ambtenaar. Zodra deze drie elementen samen voorkomen, kunnen we zeggen dat er een reëel belangenconflict is."	
Context Reference:	Nicolas, H. (2009). <i>Beheer van belangenconflicten in het Belgisch federaal administratief openbaar ambt</i> . Brussel: Bureau voor Ambtelijke Ethiek en Deontologie. FOD Budget & Beheerscontrole, www.begroting.be/NL/D... [29.9.2014]	
Regional Usage:	EU-NL-BE - De term belangenconflict wordt in het hele Nederlandse taalgebied gebruikt.	
Regional Usage Reference:	COM-NL (Terminologie) [29.9.2014]	
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> Admin Info History </div>		

Term Group: 2		COM	Reliability:3
Term:	belangenverstrengeling		
Reference:	Heetman, G.J.J.J., Van Wayenburg, L.A.C.M. et al (red.) (2011). <i>Handreiking integriteit van politiek ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen</i> , www.rijksoverheid.nl/... [29.9.2014]		
Context:	"Van belangenverstrengeling is sprake als het publiek belang wordt vermengd met het persoonlijk belang van een politiek ambtsdrager of dat van derden, zoals familieleden of vrienden. Hierdoor is een zuiver besluiten of handelen in het publiek belang niet langer gewaarborgd. Niet alleen feitelijke belangenverstrengeling , maar ook de schijn ervan moet worden vermeden."		
Context Reference:	Heetman, G.J.J.J., Van Wayenburg, L.A.C.M. et al (red.) (2011). <i>Handreiking integriteit van politiek ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen</i> , www.rijksoverheid.nl/... [29.9.2014]		
Regional Usage:	EU-NL - De term belangenverstrengeling is enkel gangbaar in Nederland en in EU-teksten. In België wordt de term <i>belangenvermenging</i> gebruikt.		
Regional Usage Reference:	COM-NL (Terminologie) [29.9.2014]		
Admin Info		History	

Term Group: 3	COM	Reliability:3
Term:	belangenvermenging	
Reference:	Vlaams Parlement (1999). <i>Deontologische code van de Vlaamse volksvertegenwoordigers inzake dienstverlening aan de bevolking</i> , www.vlaamsparlement.be [29.9.2014]	
Regional Usage:	BE - De term belangenvermenging is enkel in België gangbaar. In Nederland en in EU-teksten wordt de term <i>belangenverstremgeling</i> gebruikt.	
Regional Usage Reference:	COM-NL (Terminologie) [29.9.2014]	
Admin Info		History

Results

Your search returned: 2 Hits, 1 |

Time: 0.293

2250367		Migration	★	Council	1
en - English	irregular migrant (Preferred)		Council	★★★★ ↗@	
	illegal migrant (DEPRECATED)		Council	★★★★ ↗@	
nl - Dutch	irreguliere migrant		Council	★★★★ ↗@	
	illegale migrant (DEPRECATED)		Council	★★★★ ↗@	
3556811		LAW Migration		CJUE	2
en - English	granting indefinite leave to remain on the ground of long residence		CJUE	★★★★ ↗@	
	regularisation of irregular migrants		CJUE	★★★★ ↗@	
nl - Dutch	regularisatie van de positie van vreemdelingen		CJUE	★★★★ ↗@	
	regularisatie van het verblijf van vreemdelingen		CJUE	★★★★ ↗@	

BEHOEFTE AAN OVERLEG

2013

Oprichting Termraad Nederlands

Overlegplatform voor terminologische afstemming binnen het Nederlandse taalgebied ontstaan uit een behoefte van EU-instellingen en een verdragstaak van de Nederlandse Taalunie

- **Intergouvernementele partijen**

- Nederlandse Taalunie (voorzitter) – Folkert de Vriend

- **EU-instellingen**

- Europese Commissie (ondervoorzitter) – Jeroen Aspeslagh
- Europese Raad – Frieda De Vos
- Europees Parlement – Pauline van Heeckeren
- Hof van Justitie van de EU – Lieve Anckaert
- Europese Rekenkamer – Ingrid van Gent

- **Europese lidstaten**

- Nederlandse overheid (BuZa) – Michel Verhagen
- Belgische overheid (Min. Just) – Ingrid Perpet (teruggetreden)
- Vlaamse overheid (vert. Kans.) – Hugo Zwaenepoel

- **Raadgevende partijen**

- NL-Term
- Steunpunt Nederlandstalige Terminologie

- **Geassocieerde partner**

- Criti (vertaaldienst Caricom)

KERNGROEP

Technische werkgroep

Opdracht

- Methodologie, datamodellen, tools, validatieprocedures;
- Technische ondersteuning bij projecten

WG Multilaterale Verdragen

Opdracht

- Samenwerking bij de vertaling van multilaterale verdragen

Thematische werkgroepen

WG Corruptie - PROEFPROJECT

WG Douane

WG Cybercriminaliteit

WG Asiel en Migratie

WG Luchtvervoer

WG ...

SAMENWERKING MET OPLEIDINGEN VOOR VERTALERS EN TOLKEN

2015

Samenwerking

*Termraad Nederlands –
Opleidingen*

SAMENWERKINGSMODEL

Bundelen van krachten gedurende meerdere jaren voor een meer systematische verzameling en beschrijving van de terminologie van een vakgebied

Wie?

- Termraad: EU, BE, NL, terminologieverenigingen, Taalunie
- Belgische en Nederlandse vertaalopleidingen: studenten + docenten (en onderzoekers)
- Deskundigennetwerk (domeinexperts, juristen, ...)

Waarom?

- Schaalvergroting, zichtbaarheid, imago
- Bundelen van deskundigheid
- Toetsen theorie aan praktijk
- Studenten maken kennis met praktijk en potentiële werkgevers

Terminologiescripties en -stages

Voor wie?

- *laatstejaars vertaler/tolk (bachelor of master)*
- *net afgestudeerde vertalers*

Welk profiel?

- *basisvaardigheden terminologie & datamining*
- *thematische kennis of interesse*
- *voorkeur voor combinatie T-stage en T-scriptie*

Welke talen?

- *basistalen: Engels en Nederlands*
- *aanvullende talen: in overleg 1 of meerdere EU-talen*

INVALSHOEKEN MASTERPROEVEN

TERMINOLOGIE

- *actuele onderwerpen – nieuwe terminologie*
- *beschrijven termvariatie NL-BE-EU*
(bv. belangenvermenging vs. belangenverstrengeling)
- *termvariatie in de tijd (ontstaan + evolutie)*
(bv. hard disk → vaste schijf, harde schijf, harddisk)
- *domeinverlies (financiën, luchtvaart, energie,...)*
- *overdraagbaarheid van terminologiegegevens*
- *analyse van terminologiesoftware (termextractors,...)*
- *datamining*
- ...

TER AFSLUITING

- EUROTAAL: EEN REALITEIT IN JOUW CONTEXT?
- HEB JE ERVARING MET EURO-TSJECHISCH?
- HEB JE VRAGEN OF BEDENKINGEN?

BEDANKT!

Voor jullie aandacht!